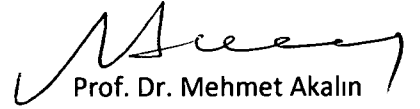

Mehmet AKALIN
Edirne Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Prof. Dr. Mehmet Akalın

Edirne Milletvekili

Türkiye, 2053 net-sıfır hedefini ilan etmiş, 2030 için güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanı (NDC) ile BAU senaryosuna göre %41 azaltım taahhüdünde bulunmuştur; emisyonların en geç 2038'de pik yapması ve 2053'te net-sıfıra ulaşılması hedeflenmektedir. Bu iddialı çerçevenin inandırıcılığı; hukuki altyapı, finansman, izleme-raporlama-doğrulama (MRV) ve uygulama takviminin şeffaflığına bağlıdır.

AB'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM) 1 Ocak 2026'da kesin döneme geçecektir. Çelik, çimento, gübre, alüminyum, elektrik ve hidrojen gibi karbon-yoğun sektörler için CBAM uyumu; ülkemizde Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) ve karbon fiyatlaması hazırlıklarının gecikmeden tamamlanmasını zorunlu kılmaktadır.

Hava kirliliği, halk sağlığı açısından kritik düzeydedir: Türkiye nüfusunun en az %92'si DSÖ kılavuz değerlerini aşan hava kirliliğine maruz kalmakta; PM2.5 düzeylerini DSÖ kılavuzuna (5 µg/m³) indirmek, on binlerce erken ölümü önleyebilecek niteliktedir.

Kuraklık ve su kıtlığı riski hızla ağırlaşmaktadır. 2025 yazı itibarıyla düşük yağış ve aşırı sıcaklıklar pek çok havzada baskıyı artırmış; çölleşme/erozyon tehdidi ülke yüzölçümünün çok geniş bir bölümünü etkileyecek ölçekte. Bu tablo, uyum (adaptasyon) politikalarının su yönetimi, tarım ve şehircilik ile bütünleşmesini zorunlu kılar.

Atık yönetiminde Sıfır Atık girişimi uluslararası takdir görmüş ve BM Genel Kurulu kararıyla 30 Mart "Dünya Sıfır Atık Günü" ilan edilmiştir. Bununla birlikte, plastik atık ithalatı ve geri dönüşüm zincirindeki sorunlar çevresel riskleri gündemde tutmaktadır. Şeffaf veri ve etkin denetim gereklidir.

Yukarıdaki göstergeler, iklim eyleminin hukuki (iklim kanunu-ETS), sağlık (hava kalitesi), su ve biyoçeşitlilik ve döngüsel ekonomi boyutlarıyla hızla güçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Mehmet AKALIN

A) İklim hedefleri, ETS ve CBAM uyumu Edirne Milletvekili

Ulusal Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) için öngörülen başlangıç tarihi, kapsam (sektör/tesis eşiği) ve tahsis/ihale yöntemi nedir? 2026'da başlayacak CBAM kesin dönemi öncesinde ETS'nin yasal ve teknik hazırlıkları tamamlanacak mıdır? Lütfen takvim ve ikincil mevzuat listesini açıklayınız.

Güncellenmiş NDC (2030) ve 2053 net-sıfır hedefleriyle uyumlu sektörel karbon bütçeleri belirlenmiş midir? Belirlendiyse elektrik, sanayi, binalar, ulaşım ve tarım için yıllık emisyon tavanları nedir?

Enerji verimliliği 2024-2030 planında öngörülen birincil enerji tüketiminde %16 azalma ve 100 MtCO₂e emisyon azaltımı hedefleri için yıllık izleme raporlarını yayımlayacak mısınız? 2025 gerçekleşmesi nedir?

B) Hava kalitesi ve halk sağlığı

Türkiye'nin PM2.5 yasal sınır değerleri ne zaman DSÖ 2021 kılavuzuna yaklaştırılacaktır? Beş yıllık kademe planı ve iller bazında temiz hava eylem planı hedefleri nedir?

2022-2025 döneminde PM2.5'e atfedilebilir erken ölüm tahminleriniz nedir? Sağlık Bakanlığı ile ortak ulusal hava kirliliği-sağlık çalışması yürütülmekte midir? Sonuçlarını paylaşır mısınız?

C) Su, kuraklık ve uyum (adaptasyon)

2025 yazı kuraklık bulguları ışığında, Ulusal İklim Uyum Stratejisi kapsamında havza bazlı su bütçesi, kuraklık erken uyarı ve şehirlerde ısı adası azaltım programlarının 2025-2030 uygulama takvimi nedir?

İçme-kullanma suyu kayıplarını %25'in altına indirme hedefi için belediyelere yönelik finansman ve teknik destek mekanizmaları nelerdir? 2024-2025'te kaç belediye yararlanmıştır?

D) Biyoçeşitlilik, orman ve afet riskleri

2021 sonrası orman yangınları için önleyici bakım (yangın şeritleri, yakıt azaltma) ve erken uyarı/uydu yatırımlarının 2024-2026 bütçesi ve gerçekleşmesi nedir? EFFIS verilerine göre 2024-2025 yanan alan ve olay sayısı kaçtır?

Korunan alanlarda madencilik/altyapı izinleri için 2023-2025'te verilen ÇED kararlarının sayısı ve reddedilen başvuru oranı nedir? Ekosistem hizmetleri kaybını giderici telafi mekanizması var mıdır?

E) Döngüsel ekonomi, atık ve plastikler

Sıfır Atık kapsamında 2017-2025 dönemi için: toplanan geri kazanılabilir atık miktarı, belediye geri kazanım oranı, kişi başı atık ve bertaraf kompozisyonu verilerini açıklar mısınız? 2026 hedefiniz nedir?

Plastik atık ithalatı konusunda 2023-2025 döneminde ithal miktarı, kaynak ülkeler, geri kazanım/bertaraf sonuçları ve sahada uygunsuzluk tespitleri nelerdir? Denetimlerde izin iptali ve idari yaptırım sayılarını paylaşır mısınız?

F) Düşük karbonlu sektör politikaları

Ulaşım: 2025 sonuna kadar Sürdürülebilir Havacılık Yakıtı (SAF) kullanım hedefleri ve zorunluluk takvimi nedir? Yerli üretim kapasitesi ve yaptırım mekanizmasını açıklar mısınız?

Sanayi: ETS öncesi izleme-raporlama-doğrulama (MRV) kapsamında doğrulanmış emisyon verisi olan tesis sayısı kaçtır? Yeşil dönüşüm için KOBİ'lere sağlanan teknik/finansal destek programları nelerdir?